

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حکمت و هنر اسلامی

در معماری مساجد ایرانی

www.ketab.ir

مؤلفان:

دکتر مهنز رضائی

(دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)

دکتر میلاد الفت

(دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی)

سرشناسه : رضایی، مهناز، ۱۳۶۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : حکمت و هنر اسلامی در معماری مساجد ایرانی / مولفان مهناز رضایی، میلاد الفت.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات علم و دانش، ۱۴۰۲.
 مشخصات ظاهری : ۴۰۸ ص: مصور (بخشی رنگی).
 شلیک : ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۴۵-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۴۱-۳۷۶.
 عنوان دیگر : حکمت ایرانی - اسلامی در مساجد
 موضوع : معماری مساجد - ایران
 معماری مساجد - ایران - تاریخ * Iran - Mosque architecture
 هنر اسلامی - ایران * Iran - History - Mosque architecture
 معماری اسلامی - ایران * Iran - Islamic art
 هنرهای تزئینی اسلامی - ایران - Islamic architecture
 Islamic decorative arts - Iran
 شناسه افزوده : الفت، میلاد، ۱۳۶۷ -
 رده بندی کنگره : NA۴۶۷۰ :
 رده بندی دیویی : ۲۰۹۵۵۷۲۶ :
 شماره کتابشناسی ملی : ۹۳۷۷۴۲۵

نام کتاب • حکمت و هنر اسلامی در معماری مساجد ایرانی
 تالیف • مهناز رضایی، میلاد الفت
 ناشر • علم و دانش
 نوبت چاپ • اول، ۱۴۰۲
 صفحه آرایي • محمد تیموری
 طرح جلد • میلاد الفت
 چاپ/صحافی • علم و دانش
 شمارگان • ۵۰۰ جلد
 قیمت • ۲۶۰ هزار تومان
 شابک • ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۴۶-۷

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، بین اردیبهشت و ۱۲ فروردین، ساختمان ۳۱۰، طبقه زیرزمین

تلفن: ۶۶۴۱۵۴۵۹-۶۶۴۱۴۵۶۰

ایمیل: teymori_۱۳۵۵@yahoo.com

سایت: www.elmo-danesh.ir

مقدمه:

مساجد همواره یکی از پایگاه‌های مذهبی و اجتماعی در طول تاریخ زندگی مسلمانان بوده‌اند و از ابتدای شکل‌گیری، معماری و تزئینات داخلی مساجد اسلامی تحت تغییر و تحولات اعتقادی و اقلیمی و فرهنگی در کشورهای مختلف قرار گرفته‌اند. چیزی که به این مکان‌ها جذابیت داده و آن‌ها را منحصر به فرد می‌سازد همین شکل‌گیری در بسترهای جغرافیایی گوناگون از شرق تا غرب می‌باشد که هر یک زندگی و تحولات اجتماعی و سیاسی مردمان مسلمان را در برهه‌ای از تاریخ روایت می‌کند. آنچه که برای نگارندگان اهمیت به سزایی داشته، بررسی فرآیند تغییر این مکان‌های روحانی و مقدس در کشور و فرهنگ ایرانی-اسلامی خود بوده تا بتوان شرح کاملی از این مفاهیم را برای متخصصین حوزه معماری اسلامی نه تنها در کشور ایران بلکه برای محققان علاقه‌مند در سایر کشورها معرفی و ترویج داد تا راه جدیدی برای پژوهشگران در این زمینه بوجود آید.

کتاب حاضر در ۱۳ فصل تدوین شده و با رویکردی پژوهشی و جامع و با استناد بر منابع معتبر ملی و بین‌المللی مهم و پایه‌ای در حوزه معماری اسلامی بصورت کامل هنر و معماری اسلامی را در مساجد ایرانی در شهرهای مختلف ایران تجزیه و تحلیل می‌کند و رویکردی کیفی و محتوایی به این موضوع دارد. کتاب حاضر را می‌توان به دو بخش مفاهیم بنیادین و بخش تاریخی دسته‌بندی کرد. در بخش مفاهیم بنیادین که فصل اول تا هشتم را شامل می‌شود، به موضوعاتی چون روح و کالبد مساجد و تجلی حکمت و هنر اسلامی در معماری مساجد و مفاهیم معنوی در تزئینات مساجد و نقش معنوی نور در شکل‌گیری مساجد و ریشه‌های شکل‌گیری بنیاد فکری معماری اسلامی و بحث زیبایی‌شناسی و تدوین اصول الگوهای معماری اسلامی در معماری معاصر اشاره شده است. در بخش دوم بصورت تاریخی در دوره‌های مختلف اسلامی در کشور ایران بطور خاص معماری مساجد مورد بررسی قرار گرفته است که از سبک خراسانی و دوره سلجوقیان و ایلخانیان و تیموریان و صفویان و در نهایت دوره قاجاریه سخن به میان آمده است. همچنین در هر دوره تاریخی با ارثه تمامی جزئیات و عناصر موجود در مساجد به همراه ذکر نمونه موردی به جمع-

بندی و نتیجه‌گیری پرداخته شده است. قابل ذکر است که منابع بصورت فصل به فصل در آخر هر بخش آمده‌اند که برای دسترسی خوانندگان در حیطه موضوعی همان فصل بسیار تسهیل‌گر می‌باشد. قابل ذکر است که مطالب کتاب حاضر بسیار جامع بوده و بصورت تحلیلی و جزئی در هر دوره مورد بررسی قرار گرفته است اما نویسندگان بسیار خوشحال خواهند بود که از نظرات و بازخوردهای خوانندگان ارجمند استفاده کرده و در صورت داشتن ابهام یا پیشنهادات، نظرات ارزنده خود را به آدرس ایمیل‌هایی که در کتاب ذکر می‌گردد ارسال کنند. پیشاپیش از وقت و انتخاب خوانندگان محترم در مطالعه کتاب حاضر، کمال تشکر را داشته و امید است تا با نظرات و پیشنهادات شما عزیزان معماری اسلامی در مساجد مورد توجه و پژوهش بیشتری قرار گرفته و تبلور آن را در عصر کنونی شاهد باشیم.

تابستان ۱۴۰۲

دکتر مهناز رضائی، دکتر میلاد الفت

mahnaz.rezaei111@yahoo.com

Molfat88@gmail.com

آدرس ایمیل جهت ارائه نظرات و پیشنهادات:

www.ketab.ir

فهرست مطالب :

فصل اول: معماری روح و کالبد مساجد

۲۰.....	مقدمه:
۲۱.....	کالبد در مساجد سنتی
۲۲.....	کالبد در مساجد مدرن
۲۳.....	حس مکان:
۲۵.....	خانه کعبه:
۲۵.....	مهم ترین ویژگی درونی خانه کعبه
۲۵.....	مسجد النبی
۲۶.....	گنبد و مناره
۲۶.....	مناره
۲۷.....	سامانه
۲۷.....	تعریف فضای تهی در مساجد
۲۸.....	نمونه موردی اول
۲۸.....	۱- بررسی ابر سامانه مسجد شیخ لطف الله اصفهان
۲۹.....	هندسه و انتزاع
۲۹.....	جهان شمولی و فردیت
۳۰.....	زمان و ابدیت
۳۰.....	مکان و چشم انداز